

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan alle partijen die een verantwoordelijkheid kunnen nemen in de opvang van
asielzoekers

**Inspectie Justitie en
Veiligheid**

Hoge Nieuwstraat 8
2514 EL Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.inspectie-jenv.nl

Projectnaam

Situatie Ter Apel najaar 2023

Ons kenmerk

5002829

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 31 oktober 2023

Onderwerp Inspecties: Situatie in Ter Apel is uiterst kritisch

De Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie JenV) en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: IGJ) maken zich grote zorgen over de huidige omstandigheden in het aanmeldcentrum in Ter Apel. Volgens de inspecties doet het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (hierna: COA) wat het kan, maar loopt het tegen de grenzen van zijn mogelijkheden aan. De medewerkers en bewoners van het aanmeldcentrum in Ter Apel dreigen opnieuw de dupe te worden van aanhoudende tekorten in de asielopvang. De inspecties herkennen de oproep van het COA aan het ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: JenV) om zowel op korte als op lange termijn het COA in staat te stellen goede opvang te bieden.

Er wordt momenteel door vele betrokkenen veel gedaan om asielzoekers deugdelijke opvang te bieden. Toch lukt het de centrale, regionale en lokale overheden niet om in gezamenlijkheid te komen tot voldoende en kwalitatief goede opvangplekken. Daardoor kan het COA zijn opvangopdracht niet uitvoeren. Dit heeft als gevolg dat de leefbaarheid en de veiligheid van zowel bewoners (waaronder minderjarigen) als medewerkers opnieuw ernstig in het gedrang komt.

Het COA moet de ruimte hebben om te kunnen omgaan met pieken in de asielinstroom, maar dat is onmogelijk onder de huidige omstandigheden. Het COA heeft op 10 oktober in een brief aan het ministerie JenV aangegeven wat zij op korte en lange termijn nodig hebben, zodat er weer structurele en kwalitatief goede opvang geboden kan worden.

De inspecties zien uit eerdere onderzoeken¹ en uit hun continue monitoring van de situatie in Ter Apel dat ondanks maximale inspanningen, de hoge en steeds oplopende druk ernstige gevolgen heeft voor de leefbaarheid en de veiligheid van bewoners en medewerkers, temeer nu dit al meer dan een jaar voortduurt. De Inspectie JenV monitort het aanmeldproces sinds september 2022, toen de asielopvangcrisis zijn dieptepunt² in Ter Apel had bereikt. De IGJ volgde de afgelopen periode hoe het staat met de curatieve- en de publieke gezondheidszorg aan asielzoekers, en met de opvang en de begeleiding van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna: amv's) die zonder hun ouders of naaste familie asiel hebben aangevraagd.

Uit dit toezicht blijkt dat het COA en de IND, beter dan vorig jaar, zicht hebben op de meest kwetsbaren. Voor mensen die het aanmeldproces nog niet hebben doorlopen, zijn op tijdelijke locaties opvangplekken ingericht om te voorkomen dat mensen buiten slapen. Deze doorplaatsing leidt wel tot uitstel van de medische intake en - wanneer nodig - de screening op tuberculose (hierna: tbc). Dit geeft een ernstig medisch risico voor individuele asielzoekers³ en niet tijdige screening op tbc levert daarbij ook een gevaar op voor de publieke gezondheid in Nederland. De inspecties blijven daarnaast hardnekkige problemen zien in de asielketen waardoor de druk op het aanmeldcentrum in Ter Apel hoog blijft. Zo zien de inspecties de lange verblijfsduur in noodlocaties of tijdelijke gemeentelijke opvang, de vele doorplaatsingen en de aanhoudende druk op de personele capaciteit. Het aantal statushouders dat niet kan uitstromen en daarmee opvangplekken bezet houdt is ten opzichte van vorig jaar enkel toegenomen en Ter Apel is nog steeds het enige aanmeldcentrum waar asielzoekers zich kunnen melden.

De laatste weken blijkt uit het toezicht dat het aanmeldcentrum in Ter Apel opnieuw onder te grote druk staat. Hoewel er ruimte is voor maximaal 2000 personen, verblijven er momenteel te veel mensen op de aanmeldlocatie en wordt er overnacht in de wachtkamers van de IND⁴ en de recreatieruimte van het COA. Ook verblijven er structureel meer amv's in Ter Apel dan er capaciteit is. Daarnaast zijn er te weinig geschikte opvangplekken om naar door te stromen. De formele capaciteit in Ter Apel is 55 amv's, de capaciteit voor begeleiding is voldoende voor 120 amv's. Op 26 oktober verblijven er 270 amv's in Ter Apel, eerder deze maand verbleven er tot wel 370 amv's. Onder deze omstandigheden kunnen medewerkers de fysieke en emotionele veiligheid van deze amv's niet garanderen. Door oplopende wachttijden komt het bovendien voor dat jongeren niet binnen de gestelde termijn van 5 dagen een voogd toegewezen krijgen en ook langer dan afgesproken moeten wachten op een medische intake. Het COA en Nidos hebben in juni 2023 de gemeenten opgeroepen om meer plekken voor amv's beschikbaar te stellen. Dit is tot nu toe onvoldoende gelukt.

¹ Zie: [Brief Inspectie JenV, IGJ, Inspectie voor het Onderwijs en de Nederlandse Arbeidsinspectie over de veiligheid en ontwikkeling van asielkinderen van 3 mei 2023](#), [Brief IGJ en Inspectie JenV over de veiligheid van amv's in de asielopvang van 9 september 2022](#), en [Brief Inspectie JenV en IGJ over kinderen in de asielopvang van 20 juni 2022](#).

² [Onderzoek IGJ en Inspectie JenV naar overlijden baby Ter Apel van 12 juni 2023](#)

³ [Publicatie IGJ over urgente risico's voor gezondheid asielzoekers in crisisnoodopvang van 9 maart 2023](#).

⁴ De IND heeft geen rol in de opvang van asielzoekers, overnachtingen in de wachtruimten van IND gebeurt onder verantwoordelijkheid van het COA.

Voor zowel asielzoekers als medewerkers is de ondergrens van deugdelijke opvang al heel lang bereikt. De aanhoudende drukte en het gebrek aan mogelijkheden leveren risico's op voor de veiligheid van bewoners en personeel. Er moet snel perspectief zijn op voldoende opvangplekken die leefbaar en veilig zijn en recht doen aan de belangen en behoeften van asielzoekers. Die opvang moet voor de betrokken COA-medewerkers ook duurzaam en veilig uitvoerbaar zijn. Gezien de actuele uiterst kritische situatie in het aanmeldcentrum in Ter Apel roepen de inspecties de bestuurders van lokale overheden op om aanvullend op de reeds gepleegde inspanningen waar mogelijk een extra inspanning te plegen, om te voorkomen dat asielzoekers buiten slapen. In algemene zin roepen de inspecties bestuurders van de centrale, regionale en lokale overheden op om zowel op korte termijn als lange termijn het COA in staat te stellen goede opvang te bieden.

Hoogachtend,
mede namens Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd,

Esther de Kleuver
*Inspecteur-Generaal Inspectie Justitie en
Veiligheid*